Արժանապատիւ Յաջորդ Արիստակէս Վարդապետը, որ ժողովրդոց փափագանաց համաձայն, Հոգաբարձուաց թախանձանօք և ընտրութեամբ, վերատեսուչ կարգուեցաւ Դպրոցին, 'ի պատիւ Ազգի՝ կրօնական առարկայն յանձն առաւ. և կրօնական ուսուցչի համար նշանակած հ—ը!—ը ռուբ. վարձը բոլորովին նուիրեց Դպրոցին, 'ի նշան ազգասիրութեան. յորոյ 'ի տրիտուր՝ արդարև արժանի է շնորհակալութեան, որ իւր պաշտօնի ծանրութիւնը՝ բաւական չհամարելով, իւր ազգասիրական եռանդեամբը յանձն առաւ՝ ենթարկել իւր թիկունքը, կրկնակի ծանրութեան.

Հոգևոր Դպրոցը՝ տասն տարից 'ի վեր, շարունակվում է անընդհատ. բայց շատ անգամ՝ ձախորդութեան քայլերու հանդիպելով, աղատ՝ յառաջընթացութեան հանդիսի մէջ մտած չէ իւր շըրջաններում. ուստի և ոչ մի պտուղ քաղած չէ ժողովուրդը նորանից երբէք. Դպրոցի Կառավարութիւնը միանգամայն հիմնուած է սրբազրամ արգեանց վրայ, որ գրեթէ՝ աղքատ, հարուստ, ազնուական և գեղջիկ, միօրինակ քան կոպէկից աւելի տուրք չունին հիմնական, համանման օժանդակութեանց ազգասէր և առատաձեռնէր ազգայնոց. և այսպէս՝ խղճալի Դպրոցի Կառավարութիւնը, կանոնաւոր խնամատարութիւնից զուրկ է՝ նիւթականի մասին. իցէ թէ տեսնում էր՝ և իմ սիրելի քաղաքացի և գիւղական համազգայնոց սրտի մէջ, ազգասիրական շարժումներ՝ օրինակաւ հեռաւորնակ ազգասիրաց, և Դպրոցի վսեմ նշանակութիւնը, ծանր կշռվէր նոցա աչքի առաջին, և իւրաքանչիւր ոք ըստ իւրում կարի՝ համոզուէր միտք դարձնել Դպրոցի վիճակին.

Գ.. Ա[illegible]եանց.

Ի 7 Մարտի 1870 ամի
Ի Ք. Նախի

ԱՔԲԻՐՄԱՆԻ ԵՐԿՍԵՌ ԴՊՐՈՑԱՑ

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Նախընթաց յօդուածներէս մէկուն մէջ ցաւելով ասած էի թէ Պեսսարապիոյ՝ նա մանաւանդ Աքքիրմանի Հայազգի ժողովուրդները իրենց մայրենի լեզուն մոռացած՝ Տաճկերէն և այլ լեզուներով կխօսին 'ի վաղուց հետէ, և նոր սկսած են ուսումնասիրութեան անուրանալի յարգը ճանչնալու. Ասոր ապացոյց է Աքքիրմանի Հոգևոր Դպրոցին Ուսուցիչ Ուրարակիր Մկրտիչ Տէր Մկրտչեանի այս օրերս ինձ գրած մէկ նամակը, յորում ուրախազգաց սրտիւ կպատմէ նա թէ Աքքիրմանի Հայ Հասարակութիւնը Մեծին Ներսիսի Պարթև Հայրապետին տօնախմբութեան օրը Ս. Պատարագին աւարտելէն յետոյ՝ միահամուռ բազմութեամբ ժողովուած են եկեղեցւոյ սրահին մէջ եղող գեղեցկաշէն Դպրոցը և աշակերտաց տարեկան հարցաքննութեան հանդէսը գոհունակութեամբ տեսնելէն յետոյ՝ 'ի խրախոյս յառաջադիմութեան աշակերտաց և Հոգևոր Դպրոցին, նոյնպէս և Օրիորդաց Դպրոցին ապագայ նիւթական ապահովութեանը համար 'ի ներկայութեան տեղւոյն Աւագ Քահանային և նորա խրախուսանաց համաձայն՝ պայմանագիր մի յօրինած են հոգաբարձուաց յօժարութեամբը. որով յանձն առեր են մինչև վեց տարի կամաւոր նուիրատուութիւն ընել ըստ չափու կարողութեան յօգուտ ձրիավարժ և աղքատ աշակերտաց. Եւ նոյն օրը կարդացուած կարճ և ազդու ճառէն առաւել ևս յորդորուելով Դպրոցին մէջ ստորագրութիւն բացուած է և բաւականաչափ գումար մի ժողովուած է. Մենք 'ի քաջալերութիւն և 'ի բարի օրինակ այլոց համազգեաց՝ արժան կհամարիմք այս տեղս արձանագրել նուիրատուաց անուանքը.

	ռուբլի
Գէորգ Աւագ Քահանայ Մարութեան.	25
Սահակ Աստուածատրեան	25
Ծերոն Աստուածատրեան	25
Սիմէօն Աստուածատրեան	25
Մելքիսեդեկ Աստուածատրեան	25
Երեմիա Երեմեան	25
Երէցփոխան Գալուստ Փուխով	15
Յովհաննէս Յօհաննեանց	20
Կարապետ Աւագեան	15
Սարգիս Յօհաննեան.	5
Կարապետ Մալխասով	5
Սարգիս Թաթարով	5
Մերկեորիոս Չերքէզեանց	5
Տրդատ Մերձանեանց	3

Սոցանէ զատ՝ եղած են շատերը որ առանց ստո

բագրութեան խոստացած են ընել իրենց գրամական ձեռնտուութիւնը, որուն յօժարած են ամէնքը։

Այսպէս վերջացած է ըստ գրութեան մեր բարեկամին այն օրուան փառաւոր հանդէսը, և նոյնը հարկաւ պիտի շարունակուի վեց տարի շարունակ ըստ պայմանագրութեան։ Աստուած տայ որ ոչ միայն վեց տարի, այլ քանի որ Հայազգի սակաւաթիւ հասարակութիւնը իւր հաւատարիմ հպատակութեամբը և գործունեայ վաճառականութեամբը պատուաւոր տեղ մի և անուն ունի Ագքիրմանի և Ռուսաստանի այլ քաղաքաց մէջ յարատև մնայը իւր այս բարեգործութեանը և ուսումնասիրութեանը մէջ, որով յուսալի էր թէ գէթ օր մի Հայրենազուրկ Պեսսարապիոյ Հայերը, իրենց նախնեաց Աստուածատուր լեզուովը խօսին և եկեղեցական ժամերգութիւնը ըստ կարի հասկանան, յորմէ թէև զուրկ են առ այժմ, բայց իրենց բարեպաշտութեամբը նախանձելի հանդիսացած են օտարաց։

Հարկաւոր կհամարիմ այստեղ յարակցել թէ հասարակութեան այսպիսի առատաձեռն նուիրատուութենէն զատ՝ գտնուած են այնպիսի մարդիկ, որ իրենց մահուանէն յետոյ՝ իբրև անմահ յիշատակ, կտակաւ աւանդած են զանազան անշարժ և շարժական կալուածներ, նոյնպէս և գրամական նպաստ լաւ ուսուցիչներ ընտրել տալու համար։ Այնպիսեաց մէջէն երևելի են Մահտեսի Յովսէփ Վէքիլիարձեան, որ այգի մը և խանութ մի կտակած է, հանգուցեալ հոգաբարձուն Դպրոցին, Մանուկ Մարութեան տուն մի գեղեցկաշէն, հանգուցեալ երէցփոխան Մկրտոն Աստուածատրեան 1000 բուրլի, նոյնպէս նա և Ձերքէզեան և ուրիշները առատ նուէրներով ապահոված են Դպրոցին ապագայն։ Այսպիսի անկորուստ գրամագլուխները Հայազգի մանկանց քաջակիրթ դաստիարակութեանը համար պէտք է որ բարի նախանձով վառեն բոլորքեն միւս քաղաքաց Հայազգի բնակիչները Պեսսարապիոյ մէջ՝ որ նոյնչափ կարօտ են բարեկարգ Դպրոցներու և հաւասարապէս զուրկ են մայրենի քաղցր լեզուի գիտութենէն։

Այսպիսի նորաբորբոք ուսումնասիրութեան եռանդը Ագքիրմանցւոց չեմ կրնար գովեստով չնմանցնել Ագուլեաց ժողովրդին ժրաջան աշխատասիրութեանը իրենց Դպրոցը բարեկարգելու մասին, և չեմ տարակուսիր ասելու, որ ինչպէս Ագուլեաց Դպրոցը կրնայ մէկ հատիկ համարուիլ նոյն գաւառին մէջ և նախանձելի այլոց, նոյնը ժամանակաւ կրնայ լինիլ և Ագքիրմանինը, եթէ հոգաբարձուները չշեղին իրենց բռնած գովելի ճանապարհէն և վերը յիշատակուած պայմանագրութեան բառական խնամոյ անձերի կատարին։

Աշխատեցէք, սիրելի համաբաղաքակից՝ իմ, աշխատեցէք համաձայն սիրով և միաբանութեամբ, այն Հոգևոր Դպրոցը, որոյ անունը սրբոյն Մեսրոպայ երանաշնորհ Թարգմանչին անունը նուիրած էք խորհրդաւոր հեռատեսութեամբ, ձեզ ուշիմ և հայերէնախօս որդիք և յապագային հայրեր պիտի պատրաստէ, և այն Օրիորդաց Դպրոցը, զոր համեստափայլ Ս. Հռիփսիմեայ անմահ կուսանին անուամբը պսակած էք, Ձեզ և Ձեր որդւոց համար պարկեշտասուն ամուսին և խնամածու մայրեր պիտի նուիրէ։

Ահա է մեր փափաքը, և այս է մեր բոլոր աղջին ապագայ բարօրութեանը համար ունեցած յոյսն ու ակնկալութիւնը։

Ս. Մ.

Լիմբոփրոմիան Աղքատաց Ամառոցոյ

Ուղարկելով գրութեանս հետ համառօտ հաշուեցուցակները Շամախւոյ Հայոց Հոգ. Դպրոցին եռամեայ և հնգամեայ արդեանց և ծախուց, որոնք եղած են ներկայ յարգոյ Հոգաբարձուաց ձեռամբ, կմնդրեմ Խմբագրութենէդ պատուական ամսագրոյդ մէջ հրատարակել՝ ի գիտութիւն ընդհանուր Հայ հասարակութեան։

Տեսուչ Լիմբոփրոմիոյ Հայոց Շամախւոյ
ԱՆԴՐԻԱՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

28 Փետր. 1870 -դ
Շամախի.